

Vägledning för den svenska nationella kontaktpunktens arbete med att lösa problem som uppkommer vid tillämpningen av riktlinjerna i enskilda fall (procedurregler)

Sveriges NKP är en trepartssamverkan mellan stat, näringslivsorganisationer och facken. Näringslivet representeras av Svenskt Näringsliv, Teknikföretagen och Företagarna. Facken representeras av LO, Saco, TCO, Unionen, IF Metall och Sveriges Ingenjörer. UD är ordförande och sammankallande i NKP:n. Sekretariatet är placerat vid enheten för främjande och hållbart företagande på Utrikesdepartementet.

Denna vägledning uppdateras kontinuerligt.

Utgångspunkter

Den nationella kontaktpunkten för ansvarsfullt företagande (NKP:n) ska i enlighet med OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande (kallas nedan för ”riktlinjerna”) bidra till att lösa problem som uppkommer i samband med tillämpningen av riktlinjerna i enskilda fall samt främja riktlinjernas genomslag.

Av riktlinjerna framgår att de nationella kontaktpunkterna ska kännetecknas av:

- synlighet,
- tillgänglighet,
- öppenhet och insyn,
- ansvarsutkrävande,
- opartiskhet och rättvisa,
- förutsägbarhet, och
- förenlighet med riktlinjerna

Dessa sju principer utgör de centrala effektivitetskriterierna för nationella kontaktpunkter. De nationella kontaktpunkterna ska, med hänsyn tagen till sina särskilda omständigheter, eftersträva funktionell likvärdighet i bemärkelsen att de alla, genom att uppfylla de centrala effektivitetskriterierna, ska fungera med en likvärdig grad av effektivitet.

Svensk lag om handlingsoffentlighet och sekretess i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller för handlingar och uppgifter som förvaras hos Regeringskansliet och som rör NKP:n.

Sverige har förbundit sig gentemot OECD att följa riktlinjerna, inklusive de delar som rör öppenhet och konfidentialitet. Utgångspunkten bör vara transparens och av riktlinjerna framgår bl.a. att öppenhet är en allmän princip för NKP:s verksamhet. I vissa fall kan det finnas skäl att inte röja en uppgift, t.ex. om det rör sig om affärs-eller driftförhållanden eller om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. En part i ett ärende bör dock i princip få del av allt som den andra parten åberopar. Den klagande partens identitet kan vid behov skyddas och inte lämnas ut. Den svenska NKP:n har noll-tolerans för hot mot NKP eller mot någon av parterna.

För parterna i ett ärende gäller konfidentialitet fram till det att ett uttalande publiceras.

I riktlinjerna del II (procedurer för tillämpning av OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande) finns procedurregler för de nationella kontaktpunkterna för ansvarsfullt företagande. Avsnitt C i dessa utgör ramen för NKP:s arbete med enskilda fall. I riktlinjernas del II finns även kommentarer till procedurreglerna. Punkterna 20–41 i dessa kommentarer kan utgöra vägledning för NKP hur denna kan hantera enskilda fall.

Ytterligare vägledning redogörs för i detta dokument.

Anmälan till NKP:n

Den som berörs av riktlinjerna i ett enskilt fall och som önskar stöd av NKP:n i att hantera ett problem som uppstått i samband med tillämpningen av riktlinjerna kan göra en anmälan till NKP:n.

Hur ärendet inleds

Anmälan ska vara skriftlig och skickas till UD Registrator genom e-post eller ordinarie post. Det ska tydligt anges att anmälan ska till NKP. På hemsidan finns ett anmälningsformulär som ska användas i första hand. Ärendet inleds primärt genom att det berörda företaget delges att klagomål inkommit. Anmälan ska innehålla uppgifter om

- namn och kontaktuppgifter till den som gör anmälan,
- namn och kontaktuppgifter till de som berörs av anmälan (vilket företag som berörs samt om annan part än den som gjort ansökan berörs),
- vad för stöd av NKP:n som önskas,
- omständigheter som är relevanta för att förstå de uppkomna problemen,

- vilka delar av riktlinjerna som är aktuell i det enskilda fallet och på vilka sätt riktlinjerna inte följs.

Företräderskap

Om anmälan görs av annan än den som berörs av det problem som uppstått ska klaganden även ge in en fullmakt eller på annat sätt visa att denne har rätt att företräda den som berörs av anmälan.

Diarieföring med mera

Anmälningar som inkommit registreras i ett diarium som förs vid enheten för främjande och hållbart företagande på Utrikesdepartementet.

Kommunikation med parterna

När en anmälan inkommit och registrerats får sökanden en bekräftelse på detta och information om diarienumret.

Om NKP anser sig behöva kompletterande information från klaganden kan sådan efterfrågas. NKP kan även på eget initiativ söka kompletterande information.

När NKP bedömer att anmälan uppfyller kraven i enlighet med OECD:s riktlinjer översänds i normalfallet klagomålet till det företag som ansökan avser. Företaget får då möjlighet att kommentera ansökan och svara på eventuella frågor från NKP.

NKP kan besluta om ytterligare kommunikation med parterna.

Samråd med andra NKP:er

Om ansökan avser verksamhet i flera länder ska den svenska NKP:n samråda med berörda utländska NKP:er för att avgöra vilken eller vilka NKP:er är mest lämpliga att ha det huvudsakliga ansvaret i ärendet, samt i förekommande fall samarbeta med dessa under hanteringen, i linje med riktlinjerna.

Första bedömning

I den första bedömningen bestämmer NKP om ärendet ska utredas ytterligare. I bedömningen ingår att avgöra om anmälan faller inom ramen för OECD:s riktlinjer.

Följande beaktas i den första bedömningen av huruvida NKP ska ta sig an ärendet eller inte:

- vem den berörda parten är och dess intresse i saken,
- om ärendet är väsentligt och underbyggt,
- om det tycks finnas ett samband mellan företagets verksamhet och ärendet i det enskilda fallet,

- tillämpliga rättsreglers och procedurers relevans, inbegripet domstolsutslag,
- hur liknande frågor har behandlats eller behandlas i andra inhemska eller internationella förfaranden,
- om en utredning av det specifika ärendet kan bidra till riktlinjernas ändamål och genomslag.

När NKP:n har tillräcklig information slutför NKP:n den första bedömningen av saken. När den är klar meddelas parterna i ett initialt uttalande om NKP går vidare med ansökan eller inte.

Utgångspunkten är att ett initialt uttalande om en ansökan efter den första bedömningen ska fortsätta utredas eller inte, publiceras av NKP på dess hemsida. Parterna informeras om datum för publicering. I detta skede vidareförmedlas informationen till OECD. Beslut om att ärendet ska fortsätta att utredas är inte ett ställningstagande i fråga om företaget har respekterat riktlinjerna eller inte. Gällande lag och eventuella parallella processer kan komma att påverka vilka möjligheter NKP har att bidra till en överenskommelse mellan parterna, eller till annat främjande av implementeringen av riktlinjerna. OECD har en databas över enskilda fall som NKP:er har hanterat.

Fortsatt dialog och slutligt uttalande

I normalfallet erbjuds varje part ett separat möte med NKP i vilket NKP kan bistå parterna med information. Dessa möten kan vid behov ske digitalt. NKP kan däremot inte bidra med ekonomiskt stöd för exempelvis översättning eller resor men erbjuder en plattform för dialog. Om NKP:n fastställer att klagomålet uppfyller de formella kraven (som redovisat i avsnitt ”utgångspunkter”) kan NKP komma att erbjuda parterna en plattform för dialog (bona officia) i syfte att om möjligt fastställa rekommendationer för att tillämpa och implementera riktlinjerna effektivt. Den svenska NKP:n har en faciliterande roll och kan bidra genom att medla mellan parterna i nämnda dialogforum.

I de fall NKP fastställer att klagomålet inte uppfyller kraven upprättas ett slutligt uttalande som redovisar NKPs åtgärder i förhållande till klagomålet och grunden till beslutet.

I de fall parterna inte kan klara ut saken dem emellan kan NKP söka underlätta en lösning vilket kan innebära medling eller facilitering av en dialog, ifall bägge parterna är överens om det. Extern medlare kan enbart blir aktuellt om det finns finansiella medel för det.

Medling och/eller facilitering av en dialog bör föregås av att parterna kommer överens om gemensamma villkor (terms of reference) för detta som kan inkludera frågor rörande konfidentialitet, informationsutbyte, målsättningar m.m. NKP kan bistå i detta. I de fall en av parterna inte accepterar att delta i en dialog dem emellan (bona officia) tar NKP fram ett slutligt uttalande baserat på informationen som tillhandahållits.

I de fall parterna når en överenskommelse avslutas ärendet utan något slutligt uttalande av NKP. Däremot kan NKP informera om att en överenskommelse har nåtts. Parterna kan själva komma överens om att publicera ett eventuellt uttalande från dem, eller be NKP att publicera ett uttalande eller överenskommelsen

Syftet med NKP:s är att skapa goda förutsättningar för dialog och i den mån möjligt nå en överenskommelse mellan parterna. Vidare understryks att företaget säkerställer främjande av OECD:s riktlinjer för ansvarsfullt företagande i framtiden samt, om relevant, att företaget bemöter eventuell negativ påverkan som redan har ägt rum.

Slutligt förfarande

NKP ska i samråd med parterna offentliggöra ett utlåtande [på engelska] med en redogörelse för resultatet av det slutliga förfarandet. NKP offentliggör alltid ett uttalande genom att publicera det på hemsidan, även i de fall ett enskilt fall inte behöver utredas ytterligare. NKP kan lämna rekommendationer om tillämpningen av *riktlinjerna* även i fall där parterna helt eller delvis har kommit överens. NKP kommer följaktligen med ett uttalande även om den anser att det inte behövs någon särskild rekommendation. Uttalandet kommer även att registreras i OECD:s databas för de enskilda fallen som hanterats av de nationella kontaktpunkterna för ansvarsfullt företagande.

Före publicering samråder NKP med berörda parter och tar i beaktande behovet av att iaktta sekretess för känslig företagsinformation och annan information. Om NKP på grundval av sin inledande bedömning kommer fram till att det vore orättvist att offentligt peka ut en part i uttalandet om beslutet, kan kontaktpunkten formulera uttalandet på ett sådant sätt att den partens identitet skyddas.

Uppföljning

NKP kan göra en uppföljning för att se i vilken utsträckning som rekommendationerna har efterlevts och för att följa utfallet i eventuella parallella processer, t.ex. juridiska processer.

Ungefärlig tidsram

NKP strävar efter att genomföra en första bedömning inom tre månader, även om ytterligare tid kan behövas för att samla in nödvändig information för att kunna fatta ett välgrundat beslut.

Om den första bedömningen resulterar i att saken fortsatt ska utredas ska NKP efter samråd med parterna fastställa en rimlig tidsram för diskussion mellan parterna för att lösa de uppkomna problemen, men det är ytterst de berörda parterna det ankommer på för att man ska nå framgång med *bona officia*, inbegripet medling eller förlikning.

Om de inte enas om en överenskommelse inom tidsramen ska den nationella kontaktpunkten för ansvarsfullt företagande samråda med parterna om eventuellt fortsatt bistånd. Om NKP:n

kommer fram till att det sannolikt inte skulle vara produktivt ska processen avslutas och ett uttalande utarbetas.

Som en allmän princip ska de nationella kontaktpunkterna för ansvarsfullt företagande sträva efter att avsluta proceduren inom 12 månader efter att det enskilda fallet har tagits emot. Denna tidsram kan behöva förlängas om omständigheterna motiverar det, till exempel om det rör ett ärende i ett land som inte har anslutit sig.

Övrigt

Utgångspunkten är att NKP publicerar första bedömningar, slutliga uttalanden och rapportering om uppföljning på hemsidan. Härutöver kan NKP även publicera andra dokument rörande enskilda fall.

För ytterligare information om NKP:s hantering av ärenden hänvisas till del II i riktlinjerna ([Procedurregler för tillämpning av OECD:s riktlinjer för multinationella företag](#)).